

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

20 bani numărul 20

Administrația: Strada Mircea cel Mare No. 33

Abonamentul 10 lei pe an

INCESTIA ANALIZEI APELOR

Să știe, lucrările de aducerea apei de la Caragea-Dirmen au fost părăsite în primă-vara anului 1900, după ce comuna cheltuisese aproape 200,000 lei cu cumpărarea terenului și lucrările de captare.

Ministerul de interne neaprobând însă deciziunea de părăsire de la 25 Februarie, pe motiv că nu cădea în atribuțiunile Comisiei interimare să ia asemenea deciziuni, asupra unor lucrări în curs de executare, administrația comunală instituită în urmă dispune o nouă analiză a apei, care s'a și făcut, de astă-dată de 3 Institute chimice, cum s'a menționat în nota explicativă cu care am însoțit raportul Comisiei interimare publicat în numărul trecut.

Câteși-trele aceste Institute, inclusiv cel universitar condus de d-rul Bernhardt și care constatase până aci în două rânduri că apa e rea— ceea ce a motivat părăsirea lucrărilor —, conchid că apa, deși dură, cum sunt toate apele din împrejurime, e totuși admisibilă, prin urmare potabilă. Unul din aceste Institute, cel al școalei de poduri și șosele, a opinat să se mai facă acestei ape și o analiză bacterologică, ceea ce consiliul comunal a înțevintat, însărcinând cu această analiză tot pe d. dr. Tălășescu, medicul portului Constanța, specialist în materie, recomandat de Direcția generală sanitară pentru asemenea operațiuni și care făcuse prima analiză a izvoarelor de la Caragea-Dirmen, al

cărei rezultat e consemnat în următoarea *Concluziune*, cu care se încheie raportul No. 3 de la 11 Ianuarie 1899 al d-lui dr. Tălășescu: «*Toate apele căutate și găsite în jurul părții mlăștinoasă a talvegului Caragea-Dirmen putem dice că sunt ape excelente din punctul de vedere bacterologic*», — în urma căruia s'a înțreprins și celelalte lucrări de captare.

Acest rezultat a fost obținut, asupra apelor din izvoare, înainte de săparea puțurilor filtrante.

Analiza de acum trebuind să se facă asupra apelor din aceste puțuri, a dat următorul rezultat, consemnat în raportul științific al d-lui dr. Tălășescu, reg. la comună sub No. 406 din 15 Ianuarie 1901.

Concluziuni. 1) *Apa de la Caragea-Dirmen deși este chimiceste admisibilă la limită, iar bacterologiceste foarte bună în stare proaspătă, trebuie considerată ca pe o apă bună, dar susceptibilă de a se altera, deci neadmisibilă fără un control neîntrerupt.* Ingrijirile ar consta, după d-l dr. Tălășescu a) în răcirea apei prin tuburi subțiri trecute prin ghiață și rezervoare adânci (apa fiind caldă de 16 gr.); b) în examinarea ei zilnică în laboratorul bacterologic ce s'ar înființa și ar funcționa continuu dând buletine zilnice și c) în fine prin analize chimice făcute măcar odată pe lună în laboratorul chimic ce ar completa pe celalalt și s'ar atașa pe lângă cel bacterologic.

Raportul d-lui dr. Tălășescu încheie astfel:

«*Aceste fiind concluziunile mele, d-le Primar, am onoare a opina că apa de la Caragea-Dirmen poate servi la ali-*

mentarea orașului ca apă potabilă, negreșit că după ce se va fi dovedit că în împrejurimile Constanței nu se găsesc o apă mai bună și suficientă. Aci e locul să adaug că d-l dr. Tălășescu, însărcinat fiind a face analiza tuturor apelor ce se servesc în oraș, a opinat că apa din unele puțuri orașenești e mediocră, iar în cele mai multe netrebnică și absolut neadmisibilă.

Noua îndrumare recomandată de d-l medic al portului părăndu-se administrației comunale dificilă și prea costisitoare, s'a hotărât din nou părăsirea localității Caragea-Dirmen, împreună cu proiectele de înființarea unui laborator bacterologic și chimic, pentru care se cheltuisese deja o bună sumă de bani, strămutându-se câmpul de noi explorări pe valea de la Anadolchioi și Căramidăriile comunei.

Aci se cheltuesc din nou alte mii de lei pentru instrumente și sondagile făcute de inginerul comunei Popovici, dar și de astă-dată fără nici un rezultat practic.

Ast-fel se explică cheltuiala zadarnică de 200,000 lei îngropată de comună la Caragea-Dirmen, cheltuiala care e o nimica pe lângă milioanele cheltuite de giaba la București și Iași, mai cu seamă, unde de aproape o jumătate de secol cestiunea aducerei apei este încă tot neresolvată.

Cestia alimentării cu apă a orașului Constanța a fost în fine rezolvată astă primă-vară, prin învoiala făcută pe 10 ani cu Direcția C. F. în împrejurările cunoscută de lectorii acestui ziar: că

Direc. să dea comunei apa pe conductele și în rezervoriul ei, pe un preț de 15 bani m. cub, în cantitate până la 1000 m. c. pe zi.

Cestia era așa de simplă pentru cei ce au avut dorul apei, iar nu al afacerilor.

Apa Direcției a fost găsită bună la analizele chimico-bacterologice și s'au făcut înainte de punerea ei în consumațiune.

Această apă alimentează de 5 ani o parte a orașului, portul întreg, vapoarele străine, Divizia cu Spitalul militar, și de doi ani Spitalul comunal, toate școlile și autoritățile pe care le servesc sacalele Primăriei, fără ca o singură dată să se fi plâns vre un doctor sau particular de vre un eșur al ei; nici chiar fostul medic al căilor ferate, d-l dr. Zisu, timp de 2—3 ani cât a ocupat această funcțiune și a băut această apă.

Toată lumea jubila la inaugurarea distribuirii ei în piața Independenței, la 14 Noembrie, și după aceea, dar iată că confratele local, *Farul* celor căzuți la o alergarea comunală din urmă, între cari și d-l dr. Zissu, publică o analiză chimico-bacterologică a acestei ape—d-nc d-nu d-r. Lt colonel Zissu și general S. Georgescu cari au recultat-o și transportat—făcută la Spitalul militar din Burești, din care rezultă că apa adusă ar fi *improprie orî cărui us domestic*, prin urmare vătămătoare sănătății, plus alte rezultate de analiză bacterologică anterioare, făcute acestei ape de d-l dr. Tălășescu, conținând aceleași constatări de impuritatea apei.

Bunul D-zeu să mai înțeleagă și pe esaminatori și pe politicienii cari fac așa us de misiunile ce au luat asupra-le!

Față de aceste constatări care se contrație, administrația comunală a înaintat, spre a se pronunța, onor. Direcțiunii generale a serviciului sanitar din București analizele chimico-bacterologice ce a-vea făcute, și care toate conchid că apa este bună, cea mai bună, din întreaga regiune—care de altmintelea este aceeași apă subterană pretutindenea—fiind limpede, pură și cea mai rece, de 8.50 grade.

Nu bănuim nici o rea credință, —nu e în obiceiul nostru această—am constatat numai contradicțiile, întocmai ca și la apa de la Caragea-Dirmen.

Cetățenii așteaptă rezultatul de la onor. Direcția sanitară, după care vor vedea dacă mai pot bea apa pe care au băut-o ca copii, ei și moși de strămoșii lor, ori trebuie să-și iea lumea în cap, de groază sutelor de mii de microbi ce specialiștii spitalului militar ar fi descoperit pe un centimetru cub de apă.

Până atunci fiemi permis, mie, sub-scriitorul acestui articol, care am scăpat teafăr până acum de microbi cari au ros cele 200,000 lei ai Primăriei, să profer un a-dânc blefem de profan, care ar trebui să cadă: fie asupra științei analitice a celor două chimii, organică și anorganică, ca insuficientă și cu toate aceste pretențioasă, fie asupra apostolilor cari nu le talmăcesc esact secretele, fie asupra tehnicii hidrologice, fie în fine asupra oblăduirii generale și centrale, care nu pune o regulă în cestie, nu fiiesează o procedură, nu limitează o competență, în recoltarea și examinarea picăturilor de apă, asupra cărora se operează, și cari decid de soarta atâtor milioane ale edilităților țării;—de potolirea setei vietăților nu mai vorbim, căci fiecare specie, fie care categorie își are scrupulul ei în astă privință, mai înainte de descoperirea mijloacelor de esaminarea științifică a apelor de băut.

P. Grigorescu.

Economii de vite la Comisiunea Dobrogei

Cititorii vechi ai acestui ziar știu că prin anul 1889, în urma inspecției Dobrogei de către regretatul fost Prim Ministru L. Catargiu, a fost înlocuită o comisiune, compusă din 12 membri, reprezentanți ai tuturor ministrelor, cu însărcinarea de a avisa la reforma legiurilor dobrogene, —de lucrarea căreia însă nu se știe nimic.—Pe acea vreme am înființat aci revista *Dobrogea*, împreună cu D-l Dr. Drăgescu, medic primar al județului, cu gândul de a putea ajuta comisiunea în lucrările ei și spre a răspunde la nevoia ce avea economii de vite de o asemenea revistă. Etă ce serieam în cestia loturilor fictive, în penultimul număr al acelei

reviste, cestie care astăzi e de cea mai zdrobitoare actualitate pentru o sumă de economii din plâsile Medgidie și Hârșova din județului Constanța:

Căți-va economii de vite aușind despre hotărîrea luată de Comisiunea Dobrogei de a se deposeda de loturile cun. pperate locuitorii ce au întrebuițat spre acest sfârșit nume streine de localitate și chiar fictive, s'au plâns de această dispoziție D-lui Președinte al Comisiunii și unor domni membri, în ziua de 20 curent, espunându-le motivele temeinice pentru care ei au făcut ast-fel. D-l președinte, General Dunca a bine-voit a sta de vorbă mai bine de o oră, promițând delegațiunii că Comisiunea se va ocupa de reclamațiunile lor la prima ei întrunire, Marți 24, pentru când economii au fost invitația veni în Constanța, să espuc toate păsurile ce au.

La ziua hotărâtă au venit în oraș peste trei-zeci de economii români, mai cu seamă din plasa Medgidiei. Comisiunea, care întrerupse ședințele pentru câte-va zile, nefiind încă întrunită pe acea zi, economii s'au prezentat D-lui Prefect al județului, membru în Comisiune, care a bine-voit a se întreține cu dânsii timp îndelungat, întrebându-i și luând note asupra tuturor questiunilor ce i interesază și insistând mai cu sémă asupra amăgirea de a fi luat pământ pe nume de persoane ce încă nu domiciliază în Dobrogea.

Unul dintr'ênșii, d-nu Bucur Lupea de la Alacapu a ținut d-lui Prefect în substentă cam această cuvântare:

D-le Prefect, mai toți economii români căți suntem în Dobrogea am trecut aci din Basarabia, după retrocedare, resiliind unii din noi contracte de moșii ce ținem acolo cu arendă și desfăcând tot ce am avut, spre a trece pe pământ românesc, pe care ne-am pomenit de la deprinderea noastră la ciobănie. Am trecut aci cu sute de mii de vite nu fără o înțelegere mai dinainte cu cei mai înalți funcționari ai Ministerelor de Domenii și Finance din București, care ne-au făcut la trecere toate înlesnirile și reducerile de taxe posibile, indemnându-ne și făgăduindu-ne pământ din belșug pentru întreținerea și creșterea turmelor noastre. În adevăr, până la anul 1883, când s'a început delimitarea pământurilor cu tapii, totă Dobrogea era o singură moșie, a Statului. Pentru taxa de 60 bani de oie te puteai plimba cu turma de la Ilanlâc până la Sulina și

de la Cara-ivorman până la Ghecet. Nu ploua la câmpie, toamna, spre a se înverzi păsciunile, trecea la pădure; era aci iarna prea aspră ori prea lungă, te asigurați de nutreț sau te așezați la păș ori la baltă, fie-care unde socotea mai bine. In așa condițiuni, cine dintre economi nu s'ar fi ispitit a trece într-o asemenea țară? Lâna era pe atunci 2 franci și 60 bani ocaua, iar cașul 70—80 bani și perechea de berbeci până la 40 lei. Am trecut cu sute de mii de oi; chiar eu aveam atunci 3000 de oi după cum vedeți din acest bilet de plata pășunatului pe anul 1882—83.

Trecând în Dobrogea ne-am așezat cea mai mare parte în plășile cele mai pustiite, locuite de Tătari colonizați aci în urma rebelului din Crimeea, în baraganele plășilor Constanța, Medgedie, Hârșova și Babadag. cari și astăzi ar fi pustii, dacă nu le-am fi dat noi viață, ferindu-ne de plasa Mangaliei pe unde bântuia boala de vite numită **cârgiac**, și trăiam destul de bine până la lățirea peste toate Dobrogea a înspăimântătorului flagel. Abia epidemia care ne decima tot ce avem mai bun în țările trecute, în spre pădurile Tulcei, vin parcelările de terenuri, care ne-a șepuit pe loc, pe care unde ne-au apucat. Eram bucuroși în fine, căci întrevedeam stabilirea noastră definitivă și am început a ne construi ecaretele necesare gospodăriei noastre.

Se încep parcelările cu plasa Mangalia și se urmează cu plasa Constanța, dându-se loturi de câte 100 hectare. Economilor din aceste două plăși li s'a dat pe numele lor, al femeilor, copiilor, fraților, mai mult sau mai puțin, cam fiecărui cât a avut trebuință. Când inginerul sfârșise plasa, la Horoslar, unde dăduse cel din urmă, unui domn din București șese loturi mari și trecuse în comuna mărginoșe Alacapu, plasa Medjidie, primesce ordin ministerial să nu mai parceleze loturi mari, chiar de-ar fi aprobate, ci numai loturi mici de 10 hectare.

Alergând la Comisiunea de parcelare, d-l General Barozzi avu bunăvoința de a-mi arăta însuși acel ordin și a-mi sfătui să cumpăr loturi mici, punându-le pe numele membrilor din familia mea, în cari am încredere, după cum am și făcut pentru 200 hectare și după cum au făcut în urmă toți economii din această plasă și din Hârșova.

Ce sunt eu de vină că vecinul meu, care n'are până acum nici o capră

măcar, are 600 hectare și eu cu turma, cu berghelia și cireada mea de vite, numai 10 hectare, pe numele meu?

Noi am venit, D-le Prefect, să vă rugăm a găsi un mijloc să faceți tocmai din potrivă, să treceți tot acest pământ pe numele nostru care l'am plătit către Stat; căci e nenorocită perspectiva ce ne așteaptă de a ne vedea odată, într'un târziu, deposedați de pământurile ce le cultivăm și îmbunătățim, de titularii loturilor, ce ne ar putea refuza ori când buna lor voință. In această categorie sunt, fie-care în felul său, toți economii ce sunt de față.

Ajungă-ne nenorocirea că ni s'a sferit numărul vitelor ce posedam la venirea în Dobrogea; ajungă că din 3000 mii de oi am rămas astăzi numai cu vite în țără, după cum probează acest certificat de la Creditul agricol, unde și aceste sunt emanate pentru plata loturilor; ajungă că astăzi ni se oferă pe lâna numai 70 b. de kilogram din 2 fr. și 60 ocaua și 30—40 b. cașul; ajungă-ne epidemiile ce ne au bântuit și ne bântue și astăzi vitele cornute mari; ajungă-ne impr. jurarea că în totă Dobrogea nu găsești mai nici o moșie mare unde să te poți învoi cu vitele; a ne mai deposeda și de locurile ce stăpânim cu destulă grijă în suflet de teama radelor pe al căror nume sunt trecute loturile, după ce fie-care ne-am făcut instalațiile necesari pe care ar trebui să le părăsim în cas de peposedare, este tot ce se poate imagina mai grozav. Unde ne vom duce noi cu meseria noastră, și ce se va alege de noi, dacă ne triueteți la discrețiunea celor ce au cumpărat lotul mare numai pentru a ne specula. Prea ar fi amară decepțiunea după încrederea în călduroasele promisiuni ce ni s'a făcut la început, la care luăm de martori persoanele cele mai sus puse în familia română.

Populațiunea mărunță, vă rugăm să cercetați, nu suferă pe unde suntem noi așezați, vă rugăm a nu ne neîndreptăți nici pe noi în folosul a cine știe căror noui peșitori de moșii. De almintrelea noi am plătit pământul și suntem la curent. Deposădeți-se mai bine acei cumpărători cari îl folosesc de câți-va ani fără a fi dat nimica la Stat de cit arvuna de 25 bani la început.

D-l Prefect a invitat pe economii a și depune fie-care plângerea în scris, pe care le va transmite Comisiunei la întrunire.

Netranspirând nimica din desbaterile comisiunei, nu putem săi nimic din hotărârile ce se iau. Poate că e mai bine, dar totuși regretăm că vom avea a ne ocupa numai într'un singur număr, cine știe când, de aceste hotărâri; iar dacă vom sosi prea târziu, cerem scuze anticipat lectorilor noștri, că nu-i putem servi cu mai mult.

P. Grigorescu.

Informațiuni

Altețea Sa Regală, Principele Ferdinand Comandantul Corpului al II-lea de armată și Inspector general al armatei, a sosit în orașul nostru Luni seara, unde a inspectat Marți și Mercuri trupele din garnisoană, însoțit de d-l general Năsturel Comandantul Diviziei Dobrogea, de d-l colonel Boierescu, comandantul brigădei și de adjutanții săi.

A. S. a fost aclamat de populațiune pe tot parcursul stradelor pe unde trecea; iar la Hotelul francez, unde A. S. a descins, s'au înscris o mulțime de orașeni fruntași în registrul depus în antreul hotelului.

Mercuri seara, după banchetul de la «Cercul Militar», unde A. S. a luat masa aceste două zile împreună cu toți d-nii ofițeri din garnisoană, cu d-l Prefect și Primarul orașului, s'a dat o serată dansantă în onoarea A. S. Regale la care au fost invitați toți participanții seratelor dansante ale acestui Cerc, la care A. S. R. a luat parte, stând până la orele 1, după care s'a retras în vagonul princiar de la gară, unde a dormit și cu care a pornit dimineața la București.

In Senat se desbate acum legea comunală, ale cărei noi dispozițiuni nu privesc județele Dobrogea, care rămân cu actuala lor organizație și sistem administrație; iar în Camera Deputaților se va începe zilele acestea, desbaterile proiectului de tarif general vamal în sistem protecționist, prelucrat de d-l ministru de finanțe Emil Costinescu, economist erudit al țării, autorul legii desființării barierilor de priu orașe, votată anul trecut.

Steaua Română cere comunei Constanța vânzarea a 30 hectare teren din cartierul industrial, spre a completa instalațiunile ce are în acel cartier. Consiliul a admis cererea, ficsând tot prețul de 1 leu m. p. ca și pentru restul pământului vândut în acest cartier.

Proiectul de *canalisarea orașului* a fost depus la comună de către inginerul contractant d-l G. Visin, din București. Consiliul comunal se va pronunța asupra-i în proxima sa în ședință, după care va fi trimis la aprobarea consiliului tehnic, ca lucrările să poată fi scoase în licitație chiar în primăvara aceasta.

D-l Em. Capsambellis, consulul Greciei din Constanța, avansat ca prim-secretar al Legațiunii Ellen e din Constantinopole, la biurul consular al Legațiunii, rămâne pe loc în Constanța, însărcinat fiind de guvernul său a gira afacerile consulatului până la un nou ordin.

Toate felicitările noastre distinsului diplomat pentru avansarea bine meritată.

D-l Vlădescu-Olt, administratorul Domeniilor Statului din Dobrogea, s'a înapoiat mai alaltăieri din București, aducând cu d-sa deslegarea cestiunei deposedărilor făcute în anii din urmă pentru alte motive de cât acele formal legale: neplata de rate. Soluțiunea adusă este aceea pe care am dat-o în numărul nostru trecut, pentru toate categoriile de deposedări, afară de cestiunea deposedării loturilor luate de unii economi pe nume fictive. Asupra acestei cestiuni rămâne să se pronunțe Consiliul de Miniștri în ședința cea mai apropiată.

În privința acestei cestiuni reproducem mai sus articolul ce am scris în astă privință acum 14 ani în revista *Dobrogea* No. 4, pe luna Noembrie, în urma căruia, și a studiului publicat asupra *gestiunii domeniiale în Dobrogea*, redactorul acestei reviste, sub-semnatul, a fost permutat ca silvicultor la Măcin, iar revista a *trebuit* să înceteze, de și toate prevederile enunțiate de mine prin acea revistă sau rea-

lisat cu vârf și îndesat, în tot ce am scris, combătând, cu toată energia posibilă unui funcționar întreg regimul silvico-domenial inaugurat și practicat până atunci în Dobrogea.

Scriam atunci, între altele, «că pe când Statul, are, peste Dunăre, 10—20 funcționari, pentru câte o moșie de 1000 sau 2000 de hectare căutată în regie, în Dobrogea, Ministerul Domeniilor nu are de cât câte un silvicultor, cu câte un vătășel, pe 2 și 3 plăși: pentru toate miile sale de bunuri mici și mari, de deci și sute de mil de hectare; care mai trebuia să păzească și să exploateze în regie: pădurile, carierile și pescăriile de pe toată suprafața Dobrogei, plus să facă împăduriri și să dea ajutor inginerilor parcelatori».

Astăzi, când văd înființate serviciile speciale, de: plantații, de pădure și exploatare de păduri, de pescărie și de mine, și în plus o *Administrație* separată a *Domeniilor din Dobrogea*, cu un buget separat de 50.000 lei anual,—sunt pe deplin răsbunat de toată amara nedreptate ce mi s'a făcut cu punerea mea în disponibilitate,—după 16 ani de serviciu *conștiincios*,—pe motiv că aș fi voit să ieau pământ de la Stat, pe când *eū nam, nici nu cerusem, nici o palmă de pământ de la Stat*, afară de acel ce a trebuit să mi se dea pe cale judecătorească.

Încă-odată: sunt complet răsbunat de toate mizeriile ce mi s'a făcut de acei pe cari îi combăteam, pentru atâtea negliobii ce au făcut în Dobrogea, ale căror urmări le văd acum cu toții.

P. Grigorescu,
Inginer silvic.

D-l dr. Al. Pilescu, medic primar al județului Fălciu, a fost numit medic primar al orașului Constanța, în locul d-lui dr. St. Anastasescu, permutat la Curtea de Arges.

Cu luna curentă isprăvindu-se ultimul an de abonament pentru toți câți au avut buna voință a primi acest ziar, rog stăruitor pe toți cei ce datoresc plăți de abonamente să bine voiască ale achita, prin mandat

poștal către factorii rurali, datorii să primească asemenea plăți, achitându-se de o datorie de onoare; sub-semnatul făcânduși-o pe a sa în mod conștiincios și în toate împrejurările unde publicul dobrogean a putut fi servit prin ziar.

În războiul angajat în Extremul-Orient, între Ruși și Japonezi, primele lupte navale au eșit în favorul Japonezilor cari au reușit, avariind și scufundând mai multe vase rusești, a imobiliza restul flotei rusești în Port-Arthur și Wladiwostoc, după care Japonezii au putut debarca armata în Corea, la a cărei graniță de Nord, de o parte sau de alta a riului Jalu, se va da lupta principală între ambele armate de uscat.

Pricina acestui războiu este evacuarea Mandjuriel, provincie chineză cerută, de Japonezi, și libertatea comerțului în părțile aceste, la care Rușii nu pot consimți, având neapărată nevoie de stăpânirea unor debușuri în Marea Galbia și cea Japoneză, în interesul comerțului siberian, pentru care a construit drumul de fer până la Wladiwostoc și Port-Arthur, costând miliarde de franci.

Specialiștii spun că războiul va dura foarte mult și că în cele din urmă victoria finală va fi a Rușilor, surprinși acum nepregătiți de războiu, dar mult mai puternici de cât Japonezii, un Imperiu insular numai de 46 milioane locuitori.

PUBLICAȚIUNE

Societatea Creditului Funciar Urban din București.

Se aduce la cunoștință generală că în ziua de 20 Martie 1904 st. v. ora 2 p. m. se va ține la sediul Societății în București str. Dóminei 15, licitație publică pentru închirierea *în total sau în parte* a imobilului Societății fost Iancu Anagnosti din Constanța, str. Mangaliei, 11 Iunie; Justiției și Luminei. Acest imobil se compune din cinci prăvălii, o brutărie, un apartament de locuit, un puț cu apă cu instalațiunile lui, cinci ochiuri de magazie, un grajd și 20 camere. Închirierea totală se face cu clausa respectării contractelor existente, Ofertele se primesc în toate zilele și orele de lucru.

Diracțiunea